

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obnova účasti společníka s.r.o. po zastavení exekuce

Jedním ze zákonem aprobovaných způsobů výkonu rozhodnutí je dle § 320[1], §323 an. zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále „o.s.ř.“) a § 59 odst. 1 písm. c) zákona č. [120/2001](#) Sb., exekuční řád (dále „EŘ“) výkon rozhodnutí příkázáním jiné pohledávky, resp. exekuce prodejem movité věci[2]. Důsledkem vydání exekučního příkazu postihujícího podíl je zánik účasti povinného v korporaci ze zákona. Článek se zabývá specifiky postihu podílu ve společnosti s ručením omezeným a následnou obnovou stavu před zahájením exekučního řízení.

Společnost s.r.o. bez vlastníka

Zákon o obchodních korporacích č. [90/2012](#) Sb., v platném znění (dále „ZOK“) v ustanovení § 206 odst. a následujících (zejm. § 213-215) stanoví úpravu vztahů, práv a povinností uvnitř společnosti i na venek, je-li postižen podíl společníka s.r.o.[3] Pro postih podílu není směrodatné zahájení exekuce na majetek povinného, ale až exekuční příkaz na postižení (obchodního)[4] podílu. Tato nuance tvoří základ úvahy tohoto příspěvku. Účelem zákonné úpravy je ochrana práv ostatních společníků i osob stojících vně společnosti, když umožňuje trvání společnosti i po té, kdy společnost tzv. osiřela[5]. Předně je zákonem upraven postup umožňující společnosti v rámci úpravy společnických poměrů vypořádat postižený podíl výplatou hodnoty podílu exekučnímu orgánu za současného přírůstku poměrné části podílu k podílům ostatních společníků, uplatnili-li tito předkupní právo podle § 213 ZOK. Z logiky věci není možné tento postup uplatnit u jednočlenné společnosti. Zde dochází k dočasnému stavu, kdy se společnost nachází bez vlastníka, jak by se na první pohled zdálo. Uvolněním podílu však vlastnické právo postiženého společníka nezaniká. Statutární orgán je pak subjektem, na který přejde oprávnění nakládat s podílem. Je-li jím jednatel, stává se tak nositelem tzv. dvojího zmocnění. Standardně jedná v zastoupení společnosti, neboť tato jak známo není nadána sama k právnímu jednání. Druhé zmocnění přichází v okamžiku zdánlivého přechodu podílu na společnost, kdy tato s ním nakládá v postavení zákonného zmocněnce[6], když k právním a dalším jednáním ve vztahu k podílu je nadán opět pouze jednatel (statutární orgán).

Postup obchodního rejstříku

Zavádějící se v kontextu uvedeného jeví praxe rejstříkových soudů, registrují-li přechod podílu zápisem společnosti na místo postiženého společníka. Samotné zákonné zmocnění k nakládání s podílem ještě nebudí pochyby. Pokud je však do evidence namísto vlastníka podílu, tj. sportovní terminologií „vyoutovaného“ společníka, zapsána společnost, pak dochází vedle normovaného zániku účasti společníka naplněním předpokladů § 206 odst. 1. k rozporu zapsaného a skutečného stavu.[7] Oproti předchozí právní úpravě obchodního zákoníku totiž „podíl společníka, jehož účast ve společnosti zanikla jinak než převodem, nepřechází na společnost, ale zůstává ve vlastnictví bývalého společníka, nicméně nakládá s ním společnost jako zmocněnec“[8]. Přijaté legislativní řešení komplikuje formulaci právního jednání jednatele, ať již při zpeněžení podílu či při obnově účasti společníka. Je tak třeba využít pravidel výkladu pro uzavírání soukromoprávních jednání. S přihlédnutím k účelu dotčených ustanovení na zachování „majetkové podstaty“ lze výkladem dovodit snahu zákonodárce o postižení nuance při dočasném přechodu podílu na společnost. Společnost pak zastupuje společníka po zániku jeho účasti, kdy je postaven mimo dispoziční oprávnění s podílem.

Dočasnost lze chápat nejen do okamžiku zpeněžení podílu, ale i možnosti obnovy účasti původního společníka. Zmocnění bylo třeba zákonem stanovit z několika důvodů. Legislativní úprava exekučního řízení neobsahuje explicitní úpravu pro nakládání s podílem[9]. Postih vydáním exekučního příkazu na podíl současně aktivuje speciální režim mimo rámec exekučního řízení normovaný zákonem o obchodních korporacích. Vzhledem k variantní regulaci vnitřních poměrů obchodních korporací tak byla upřednostněna možnost nabytí podílu stávajícími společníky, teprve následně zpeněžení podílu v režii společnosti. S právem na vypořádací podíl v peněžním vyjádření je pak exekutor na okamžik postaven v ekonomickém slova smyslu do pozice příjemce místo společníka.

Dispozice s uvolněným podílem

Zákon stanovením postupu, jímž jednatel nakládá s podílem, který z postiženého společníka přešel na společnost a ta je dle instrukce § 212 an. ZOK vázána k proceduře jak s podílem naložit. Částečně omezuje princip péče řádného hospodáře, případně úvahy o žádosti o udělení pokynu od valné hromady, stanovením „přiměřené ceny protiplnění“. Tuto komentář precizuje jako cenu určenou znalcem[10]. Katalog způsobů vypořádání podílu je poměrně úzký a sestává z těchto možností:

- Rozdělení podílu mezi ostatní společníky v poměru jejich účasti
- Snížení základního jmění
- Prodej uvolněného podílu

Detailní, zákonem stanovený postup, tak v podstatě nenechává jednateli volnost v nakládání s podílem přešlým na společnost. Excesem spočívajícím v pasivitě statutárního orgánu však může být ohrožena samotná existence korporace, nařídil-li by rejstříkový soud[11] její zrušení po té, co statutární orgán nedodrží lhůtu 6ti měsíců od postihu podílu exekucí k dispozici stanovené normou.

Společník, byť stojí jaksi vně společnosti, neztrácí zcela kontrolu nad budoucím uspořádáním. Předně má možnost nabýt účast na společnosti zpět za předpokladu jednání bývalého společníka směřujícím k zániku exekučního postihu. Za ustanovením § 206 ZOK je však nutno hledat více než faktickou obnovu po splnění exekvovaného dluhu účasti společníka tzv. ze zákona. K obnově totiž nedojde jen úhradou vymáhané pohledávky bývalým společníkem v postavení povinného, ale až prohlášením vůle této osoby stát se společníkem. Následkem úhrady musí být také nejméně částečné zastavení exekuce pověřeným exekutorským úřadem, když samotné zrušení exekučního příkazu není dostačující, jak bylo judikováno NS pod č. j. 29 Cdo 3646/2010 ze dne 14.4.2011[12]. Statutární orgán a staronový společník teprve po té uzavírají proceduru obnovy účasti souhlasným jednáním obsahujícím projev vůle za společnost předat a za společníka podíl převzít. Fakticky formální převzetí podílu staro novým společníkem musí obsahovat prohlášení jednatele kumulativně o skutečnostech, kdy:

- podíl nebyl zpeněžen
- nebyl vyplacen vypořádací podíl

Následný zápis obnovy účasti do obchodního rejstříku má deklaratorní povahu.

Postup exekutora a obchodního rejstříku

K obnově účasti společníka nedojde jen na základě úhrady vymáhané pohledávky povinným, jak by se z ustanovení § 206 odst. 3. mohlo na první pohled zdát. Splnění dluhu po nařízení exekuce již nelze nazvat dobrovolným. Plní-li dlužník po nařízení exekuce, avšak nikoli postupem pro zpeněžení podílu ve společnosti, může dosáhnout obnovy své účasti na společnosti, dojde-li v důsledku splnění k zastavení exekuce. Jak výstižně judikoval Nejvyšší soud v usnesení z 15. 2. 2006 sp. zn. Cpjn 200/2005[13], včetně pregnantní argumentace k nemožnosti zrušení exekučního příkazu

exekutorem[14]. Teprve zastavením exekuce rozhodnutím, které je teprve exekutor oprávněn podle § 52 odst. 1 EŘ vydat, nastanou předpoklady obnovy účasti. K rozdílu zrušení exekučního příkazu k postižení podílu a zrušení exekuce se vyjadřuje výše citovaným usnesením Nejvyšší soud pod sp. zn. 29 Cdo 3646/2010 ze dne 14. 4. 2011. Dalším krokem je pak projev vůle společnosti, kdy je k jednání zmocněn jednatel, předat a společníka s vůlí převzít podíl do svého vlastnictví. Volní projevy účastníků prohlášení jsou, dle názoru autora rozporuplnou náležitostí vyžadovanou rejstříkovými soudy[15]. Jak bylo výše uvedeno, společnost vystupuje při nakládání s uvolněným podílem v postavení zmocněnce. Není tedy možné hovořit o přechodu podílu mezi postiženým a společností. Vlastnictví společníka totiž do doby převodu podílu podle § 212 an. ZOKu totiž nezaniká. Samotný zákaz výkonu práv spojených s podílem a změna formálního označení společníka v evidenci obchodního rejstříku zánik vlastnického práva neznamená. Soudem vyžadované prohlášení o předání a převzetí vychází z nepochopení institutu postihu podílu. Smluvní zmocnění lze odvolat jednostranným jednáním, zákonné zaniká z podstaty věci splněním zákonem stanovené okolnosti.

Závěrem

Dovoluji si uzavřít pojednání úvahou de lege ferenda o žádoucí úpravě dotčeného ustanovení zákona o obchodních korporacích § 206 odst. 3 tak, aby došlo k odstranění formulace kolidující s pravidly, na kterých je založeno exekuční řízení. Nešťastné znění za užití teze „zrušením rozhodnutí“ ve vztahu k druhé větě odstavce druhého je matoucí i pro právnickou veřejnost, čemuž svědčí citovaná judikatura. Formulací „zastavením exekučního postihu podílu“ může být přesnějším vyjádřením podmínky obnovy účasti. Novelizací § 206 zákona o obchodních korporacích lze snad dospět ke sjednocení aplikace a precizní rozlišení fikce přechodu podílu na společnost od omezení vlastnického práva společníka a zmocnění společnosti k jednání. Příspěvkem dotčená, ustanovení zákona o obchodních korporacích mísením právních institutů u odborné veřejnosti budí v praxi pochybnosti.

Mgr. Martin Souček,
advokátní koncipient

[1] Pro řízení zahájena před účinností nového občanského zákoníku: zákon č. [89/2012](#) Sb.

[2] § 496 občanského zákoníku

[3] Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 398 s.

[4] Vysvětlení formulace tamtéž

[5] Dle § 206 ZOK ze zákona zaniká účast společníka na společnosti. Dochází k uvolnění podílu.

[6] Viz § 212 odst. 3 ZOK

[7] Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 405 s.

[8] Tamtéž

[9] Zákon č. [120/2001](#) Sb., exekuční řád a zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád

[10] Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1.

vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 406 s.

[11] Příslušnost se řídí § 86 zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních

[12] Citace právní věty usnesení NS: „...Rozhodnutí, kterým soudní exekutor vydaný exekuční příkaz zruší, nemůže být podkladem k obnově povinného ve společnosti, neboť zákon s ním tento následek nespojuje“

[13] Citace dotčené části stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia NS: „ Exekuční příkaz nelze odstranit tím, že by jej exekutor následným rozhodnutím „zrušil“, neboť ani exekuční řád ani občanský soudní řád (srov. § 52 odst. 1, 2 ex. ř.) eventualitu takového rozhodnutí nepřipouští. Vydali je exekutor přesto, nemohly jím být vyvolány relevantní procesní účinky, neboť ty - z pohledu naopak v právu zakotvených institucí a zájmu, který jím exekutor sleduje - lze spojovat až se zastavením exekuce (§ 55 ex. ř.), případně s odkladem exekuce (§ 54 ex. ř.). Podle okolností může být exekuce zastavena podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nebo podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř., a to jen ve vztahu k té její části, jež odpovídá (již „nepotřebnému“, resp. „zrušenému“) exekučnímu příkazu (srov. § 47 odst. 2 ex. ř.). Situace je tu totiž obdobná té, jež vyvstane v případě více vedených řízení o výkon rozhodnutí, jež se liší jen způsobem výkonu, a kde nucené vymožení peněžitého plnění sice vede jen k faktickému ukončení výkonu, v němž se tak stalo, pro ostatní však zakládá důvod k jejich ukončení zákonem předpokládanou formou - zastavením výkonu podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.“

[14] Postupem nikoli nemožným (§ 55b, §55c EŘ), avšak bez zákonem o obchodních korporacích předvídanými důsledky pro obnovu účasti společníka na s.r.o.

[15] Povinnost mlčenlivosti neumožňuje uveřejnit indicie kauz bez souhlasu klientů.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)